

Un dia m'anunciaren els rellogats, alegrement, que canviaven de condició; el pare, mitjançant una vintena de *duros* havia aconseguit, no una barraca, sinó un lloc per a construir una barraca a "Magòria"—vessant de Montjuic que va des del carrer de Corts Catalanes a l'Exposició, davant de l'Estació dels Ferrocarrils Catalans.

En efecte, en poc temps, els homes a les festes i quan plegaven del treball, havien construït la barraca. Era com totes les de la part costeruda: de fusta i maons vells la façana, el marge fent de paret al darrera, de cartró pedra i fustes el sostre; res d'enrejolat, fustotes i borrasques per a fer dos compartiments i una cuina; una figuera raquítica a un costat, el que donava al camí—la façana donava damunt la taulada del veí de sota—, quatre ceps malalts, darrera; gàbies per a conills, per a gallines, un gos tinyós; heus aquí la felicitat d'una família.

I en veritat que era una felicitat. Tota aquella misèria, misèria dintre i misèria fora, era superior a la seva condició anterior de rellogats. Sobretot vivien sols, el nucli familiar no estava intervingut per gent forastera; tancades les quatre fustotes que servien de porta, la família gaudia de llibertat plena dintre casa seva; brut i miserable era altra volta aquell món i aquell reialme que la nostra gent estima tant. Endemés tenien sol i aire—potser massa—i un esbarjo en els dos pams de terra que tenien davant i darrera de la barraca.

El problema de les barraques repugna a la nostra condició ciutadana, però hi entra més l'estètica que la lògica, que més repugnant encara és el viure del rellogat. Entremig de les seves angúnies, de les seves porqueries, de la seva pestilència, és encara millor la seva vida que la dels habitants d'aquelles cases dels carrers de la Barcelona vella, sobretot al Barri de les Dressanes, on s'entaforen en un pis vuit o nou famílies diverses, carregades de fills, carregades de misèria; on en una cambra reduïda dormen tots, cinc, sis o més persones; que serveix al mateix temps de cuina, de menjador, de safareig, d'estenedor de roba. On l'aire és llepissós com una goma, on la terra és relliscosa de tanta brutícia, on per les parets pullulen els paràsits, on tot es degradació, baixesa; fosc tot, fosques les estances, fosques les ànimes.

Per aquesta gent les barraques han estat la sal-

vació. Els ha seguit la mateixa porqueria, darre- ra d'ells i junt amb ells han marxat els mateixos paràsits, la infància i l'enviliment els han acompanyat, però han gaudit d'un mica més de llibertat, d'una mica més d'isolament—cal esmentar que àdhuc a les barraques hi han rellogats, però encara en ínfima minoria—, d'un bon tros més de sol i d'aire de primera mà, no com allà que ja ha servit moltes vegades.

Tots aquests homes barraquenys i rellogats, estan en pitjors condicions que el troglodita, car l'home de les cavernes cercava en la cova recer i defensa, la seva vida era a l'aire lliure i demanava només un amagatall per a resguardar-se de les feres i de les inclemències del temps. Per a molts homes d'avui, la casa no els defensa de res, és una agressió; el mal temps és dintre, la fera és dintre. A la cova, l'home hi creà lentament una civilització, en sortí superioritzat; a la casa, molts homes marxen vers la degradació; la raça es rebaixa, perd els grans dots morals a l'ensems que llur sanitat. La civilització actual, dintre una gran ciutat, la flor civil, marcà dos corrents, un vers nous progressos, l'altre de franc retrocés; tota una actuació social desorientada l'emmena cap enrera, cap a la degeneració, cap a formes humanes inferiors; sort que la malaltia fa l'immens benefici de no fer viables aquestes formes inferiors i la mort se'ls emporta. I l'habitació és la raó més grossa d'aquestes dues directives espirituals i físiques.

* * *

Hem començat el nostre estudi per l'aspecte moral, com reacció a la manca de pietat en les forces socials. No n'hi ha prou amb les xifres de les estadístiques, no paguem el nostre deure social amb portar-hi l'esforç científic, serè, desapassionat; són fets que toquen massa de prop el viure dels homes, van acompanyats de tan grossa quantitat de dolors i dissorts que cal posar-hi alguna cosa més que la freda raó, cal ennoblir-ho amb un tros d'emoció. Després de tot val a ésser clars i francs: si és precisament l'amor als homes l'esperit de la nostra professió, obrim de bat a bat el cor i juguem a cartes vistes. Es l'amor a la justícia, és la suprema pietat qui dicta als metges les seves campanyes socials...

Deixar que l'ordre i el concert a aquest exode